

Muistoja menneiltä vuosilta.

III.

Mr. Peters Lontoosta.

Tukholmalaiset teosofi-ystäväni olivat tietysti uteliaat kuulemaan, mitä minulla oli kertomista rouva Abendin materialisatsioni-istunnosta, mutta useimmat hämmästyttivät minua sillä kylmyydellä, jota osoittivat koko spiritistikysymystä kohtaan. He pelkäsivät spiritistisen liikkeen saavan aikaan maailmassa enemmän paha kuin hyvää ja olivat taipuvaiset uskomaan, että mediumit olivat enimmäkseen petkuttajia. Täten he tosin asettuivat samalle varovaisen torjuvalle kannalle kuin silloiset tiedemiehet yleensä, mutta minun oli myös vaikea kertoa vaikutelmistani avomielisesti ja sillä innostuksella, jota tunsin mielessäni. Oli pakko hillitä itseäni, sillä en halunnut joutua säälivän hymyn esineeksi, mutta sanoin kyllä suoraan, että mielestäni totuuden etsijäin, teosofein, velvollisuus oli tutkia spiritistisiäkin ilmiöitä, mikäli heille siihen oli tilaisuutta; ei ollut viisasta halveksia mitään tiedon lähdeä, ja jos madame Blavatsky varoitti spiritismistä, koski hänen varoituksensa kai sitä, että spiritistinen liike oli muodostunut jonkinlaiseksi uskonnoksi, jossa sokealla uskolla otettiin vastaan jumalansanana kaikki mitä vainajien taholta ilmoitettiin, edes yrittämättä päästä ensin selvyyteen siitä, oliko vainajia mukanaan joka ilmiössä. Olin täten parin istunnon jälkeen melkolailla viisastunut, ja varmuus, jolla esiinnyin, annettiin minulle anteeksi nuoruuteni tähden. Uskollisen ystävän voitoin kuitenkin spiritistisestä leiristä, majuri Oscar Busch-vainajan, joka samoihin aikoihin liittyi Teosofiseen Seuraan.

Kuinka toisin on nyt, 21 vuotta myöhemmin! Kolmesta suuresta sivistysmaasta kajahtaa jo yksimielinen tieteellinen tunnustus: materialisatsioni-ilmiöt ovat tosia ja todistettuja! Professori von Schrenck-Notzing Saksassa, prof. Richet Ranskassa ja tohtori Crawford Englannissa ovat uhranneet vuosikautia aineellistumis-ilmiöiden tarkkaan, tunnolliseen ja tieteellisesti pätevään tutkimiseen, ja kaikki he ovat tulleet siihen kumoamattomaan loppupäätökseen, että materialisatsioni-ilmiöt ovat tieteellisiä tosiseikkoja. Heidän on onnistunut valokuvata ilmiöitä ei ainoastaan täysivalmiina, vaan pitkin matkaa niiden syntymis- ja kehittymisprosessin aikana. Kuinka paljon työtä ja yhä uudistuvia kokeita tämä on vaatinut, ymmärtää jokainen asiantuntija, sillä hienon hienosta eetteristä eli kaasusta muodostunut materialisatsioni on taipuvainen hajoamaan heti, kun valkoinen valo sitä kohtaa. Toht. Crawford kertoo nimenomaan, kuinka mediumin ja ilmestyvien henkivoimain täytyi totuttaa itseään sietämään magnesiumivalon äkkinäistä häikäisyä. Mediumista erkanevaa ainetta nimitetään *teleplasmaksi*, ja sen huomattavin, ainoastaan sille ominainen tunnusmerkki on, että se elää ja on ikäänkuin tajuinen, koska se täysin plastillisena tottelee pienintäkin ajatuksen ja tahdon vivahdusta. Nyt on löydetty, sanoo professori Wereide Kristianiasta, se elävä aine, joka muodostaa sillan hengen ja aineen välillä; nyt on materialismin valta ainaseksi murrettu!

Niin on nyt, mutta vielä vuosisatamme alussa joutui melkein pilkan alaiseksi se, joka uskalsi olla lujasti vakuutettu mediumististen ilmiöiden todenperäisyydestä. Me ihmiset olemme ylen hitaita tunnustamaan totuutta, ylen hitaita sitä käsittämään, silloinkin, kun jo luulemme olevamme päteviä ja kelvollisia totuudenetsijöitä. Sentähden ei sovi ihmetellä, vaikka vielä tänä päivänä virallinen tiede sinään ei tahtoisi tietää mitään yliaistillisista ilmiöistä. Yleinen mielipide on useimmissa maissa muuttumassa, ja virallinenkin tiede tulee ennen pitkää noudattamaan aikansa kutsua, vaikka tieteen tehtävä olisikin kulkea edellä, — sillä niin monet tieteen omista adepteista ovat jo luopuneet aseistaan tosiseikkojen voittamina.

Mutta me ihmiset emme ole ainoastaan hitaita, vaan myös rajoitettuja. Tukholmalaisen teosofiystävieni kanssa saatoin vapaasti puhua teosofiasta, mutta jos halusin keskustella spiritismistä, täytyi minun käydä majuri Buschin tai prinsessa Karadjan puheilla. Opettavaisia olivatkin minulle vierailuni majuri Buschin kauniissa kodissa; viihdyin siellä erinomaisesti, hänen toinen rouvansa kun oli syntyperältään suomalainen (runoilija K. A. Tavaststjernan sisar). Majurin kokemus spiritismistä

oli pitkäaikainen ja laaja: hänellä oli tyhjentyvät varasto kertomuksia mediumistisista ja spiritistisistä kokeiluista ja kokemuksista. Itse hän oli enimmin innostunut niihin merkillisiin tiedonantoihin, ennustuksiin ja hämmästyttäviin historiallisiin paljastuksiin, joita oli automaattisella kirjoituksella saatu muutaman norjalaisen yksityismediumin kautta; tämä oli erään kuuluisan kirjailijan ja pappismiehen rouva, ja nuo kirjoitukset pidettiin luonnollisesti salassa maailmalta. Majuri Busch luki minulle muutamia ääneen, mutta en enää jaksa muistaa niiden sisältöä.

»Harvoin kaksi kolmanna», sanoo sananlasku, ja niin kävi nytkin. Ei tarvinnut minun yksinomaan kuulla puhuttavan ihmeistä ja ilmiöistä. Marraskuun alussa sain taasen kutsun prinsessalta olemaan läsnä lontoolaisen psykometristin, Mr. Alfred Vout Petersin ensimmäisessä istunnossa Tukholmassa saman kuukauden 13 p:n illalla. Tämä oli siis kolmas spiritistinen istuntoni sinä syksynä ja sekin muodostui unohtumattomaksi tapaukseksi elämässäni.

Mr. Peters on monelle suomalaiselle tuttu, ja moni säilyttää hänet rakkaassa muistissa; onhan hän käynyt Suomessa useampia kertoja, ja hänen käydessään täällä ensimmäistä kertaa v. 1908 oli minulla ilo vanhana ystävänä lausua hänet tervetulleeksi Helsingin Psykkisen Seuran puolesta. Hän sanoi joka kerta viihtyvänsä täällä erinomaisesti: »teitä ja venäläisiä minä rakastan melkein enemmän kuin omia maalaisiani; englantilaiset ovat kylmiä, venäläiset sitä vastoin ylivuotavia lämpimässä herttaisuudessaan, ja te suomalaiset olette niin sydämellisen vapaita ja vapauttavia, vaikkette olekaan tunteellisia; kotona tunnen itseni paljon kahlehditummaksi kuin täällä».

Mutta nähdessäni Mr. Petersin ensimmäistä kertaa prinsessa Karadjan salongissa tuona istunto-iltana en aavistanut hänen Suomenmatkojaan enkä sitä ystävyyttä, joka syntyisi meidän kesken.

Istunto pidettiin tällä kertaa avarassa salongissa, joka kokoontui täyteen väkeä. Kaikki olivat minulle tuntemattomia.

Vieraat istuivat puoliympyrässä. Ympyrän keskipisteen kohdalla seisoivat Mr. Peters, kasvot katsojiin päin. Hänen oikealla puolellaan istui prinsessa Karadja tulkkina. Vasemmalla oli pöytä, jonka ääressä neiti Starck pikakirjoitti mediumin lausunnot. Omasta puolestani olin istunut syrjään, puoliympyrän toiseen päähän, huoneen nurkkaan, joten Mr. Peters ei voinut minua nähdä muuten kuin kääntymällä sinne päin.

Kun kaikki olivat paikoillaan, puhui prinsessa ruotsiksi.

– Saan tässä arvoisille vieraille esittää Mr. Petersin Lontoosta. Hän on jo useampia vuosia toiminut kotimaassaan n.s. selvänäköisyysmediumina; hän on psykometri, joka lukee esineistä niiden omistajain luonnetta ja historiaa, ja klärvoajanti, joka näkee, mitä henkiolentoja on elävän ihmisen lähetyvillä. Hän ei ennen ole matkustanut ulkomailla. Minä olen kerran tavannut hänet Lontoossa, mutta koska hän antoi minulle hyvän testin, luotan täydellisesti hänen kykyynsä ja vilpittömyyteensä. Hän ei tunne meistä ketään ja on sitäpaitsi tänään saapunut suoraan Lontoosta Tukholmaan ja viettänyt päivänsä hotellissa.

Tämän jälkeen prinsessa kääntyi Mr. Petersin puoleen, lausuen hänet tervetulleeksi englannin kielellä, ja sitten oli Mr. Petersin vuoro ryhtyä toimeen.

Ne, jotka Suomessa ovat olleet mukana Mr. Petersin istunnoissa, tuntevat hänen työtapansa. Ensin hän psykometrisoi pöydälle jätettyjä esineitä, sitten hän ryhtyy vapaasti kuvaamaan läsnäolevia vainajia. Tarkoitukseni ei tietenkään tässä ole seikkaperäisesti kertoa istunnon kulusta; mahdoton minun onkin muistaa kaikkia tapauksia, joita muuten myöhemmin olen nähnyt satamäärin. Yhden tapauksen olen kertonut kirjassa »Mitä on kuolema?» ja pari muuta muistan kyllä selvästi tästä ensimmäisestä istunnosta, sillä ensimmäinen kerta vaikuttaa aina uutuudellaan kiehtovasti ja jättää syvät jäljet muistiin.

Esineiden joukossa oli lyijykynän pätkä. Mr. Peters joutui siitä ihan haltioihinsa.

Mikä ihmeellinen mies tämän omistaja on ollut! Todellinen ihmisen esikuva: vartaloltaan kookas, ryhdiltään arvokas, ja sielu lähellä täydellisyyttä! Mutta kuinka yksinäinen, kuinka hyljätty, kuinka vähän ymmärretty! Oi, kukaan ei aavistanut, mikä suurenmoinen olento vaelsi heidän keskellään – a master of men.

Saatiin myöhemmin kuulla, että kynän oli omistanut tohtori A. F. Åkerberg-vainaja, tunnettu ja arvossa pidetty totuudenetsijä ja mystikko, joka m.m. oli ruotsintanut ensimmäiset teosofiset teokset, du Prelin kirjat y.m. ja jonka jalon luonteen kaikki yksimielisesti tunnustivat.

Erästä toista esinettä, muistaakseni kultapiirustinta, pidellessään mr. Peters huudahti:

– Tämän omistaja elää yhä vielä. Hänen ympärillään pyörii joka puolella siivekkäitä rautapyöriä, sanoisin, että hän on jollain tavalla tekemisissä rautateiden kanssa.

Tuli selville, että esine kuului insinööri Tönnes Algrenille, joka oli virkamiehenä Ruotsin rautatiehallituksessa. Mieleeni ovat jääneet vain nämä yksityiskohdat mediumin paljon pitemmistä puheista, koska ne hämmästyttivät minua täsmällisyydellään.

Muuan esineistä oli valkoinen liina.

– Tämä on kuulunut vanhemmalle naiselle, sanoi mr. Peters, – ja on jo pitkä aika siitä, kun hän siirtyi toiselle puolelle . . . Hän tuli sängen heikoksi ennen kuolemaansa. Ah, kuinka hän yski – näin, näin – ja kuinka hän paljon oli kuumeessa! . . . Huh, nyt hän tahtoo näyttää minulle, millä tavalla sairastui: oli kylmä talvi ja ankara lumipyry ja hän oli sattumalta ulkona ohueissa vaatteissa; hänellä oli vain vanha shaali hartioillaan, oh, kuinka hän paleli ja kuinka häntä puistatti . . .!

Nuori nainen, joka oli liinan tuonut, myönsi, että se oli kuulunut hänen äidilleen ja että äiti oli kuollut jonkunlaiseen keuhkotautiin hänen, tyttären, pienenä ollessa. Mutta mediumin kuvaamasta kylmettymisestä hän ei mitään tiennyt; hän epäili sitä.

– Älkää epäilkö, vastasi mr. Peters, – minä olen varma asiasta. Te tulette myöhemmin huomaamaan, että olen puhunut totta.

Tahdon heti lisätä, että nuori nainen pari päivää myöhemmin kirjoitti prinsessalle puhuneensa vanhemmalle sisarelleen ja kysyneensä häneltä äitinsä kuoleman syytä, ja oli sisar yksityiskohtia myöten todistanut oikeaksi mr. Petersin kuvauksen.

Hämmästyin suuresti, kun mr. Peters keskellä seansia ryntäsi sille puolelle huonetta, missä minä istuin, ja ojentaen kätensä edessäni istuvien ylitse pyysi minun kättäni. Kun en heti ymmärtänyt hänen tarkoitustaan, hän kiireesti tokaisi:

– Yes, yes, your hand . . . give me your right hand, please.

Ja kun vihdoinkin ojensin hänelle oikean käteni, hän piti siitä kiinni jonkun aikaa ja selitti lähtiessään:

– Kiitoksia, tarvitsen näet voimaa lisää, ja te voitte sitä minulle antaa.

Hän tuli toistamiseenkin istunnon aikana hakemaan minulta »voimaa». Mutta kolmannella kerralla hän veti minut paikaltani.

– Tulkaa, tulkaa, nyt tahdon puhua teille. Eikö teillä ole mitään esinettä, jota olette kauan kantanut?

Hän veti minut ihmeekseni yleisön eteen ja prinsessa osoitti minulle ystävällisesti hymyillen tyhjän tuolin vieressään. Istuin tuolille ja ojensin mr. Petersille kantasormukseni paremman puutteessa.

– That will do, vakuutti mediumi ja rupesi sitä kädessään heiluttamaan.

Voisin sanasta sanaan toistaa, mitä mr. Peters sormustani pidellen lausui, sillä minulla on edessäni neiti Starckin englanninkielinen stenogrammi, mutta tyydyn muutamiin otteisiin, koska on kohtia, joita en ainakaan vielä tahdo julkaista.

– . . . Te ette tyydy asioihin semmoisina kuin ne ovat, te tahdotte tietää kaikkien asioiden syyt ja perusteet, teillä on ollut kummallisia kokemuksia aina siitä saakka, kun olitte pieni lapsi. Te ette ole missään niin yksinänne kuin ihmisjoukossa, mutta yksiksenne tai yhden tai kahden sukulaishengen seurassa olette onnellinen . . . Te varmaan osaatte kirjoittaa hyvin selvästi . . . ja kirjoittakaa ainoastaan silloin, kun inspiratsioni valtaa teidät . . . Te olette mediumi, jos vain tietäisille siitä, te osaisitte nähdä ja kuulla, te olette nähnyt ja kuullut, mutta olette pitänyt sitä mielikuvituksena . . . Te joko joudutte tekemisiin teosofian kanssa tai on teillä jo ollut tekemistä teosofian kanssa, sillä teosofiaa on yltympärillänne, mutta te tulette sen jättämään, sillä se ei tyydytä teitä. Te tahdotte faktoja! Teoria on kyllä hyvä, sanat ovat kauniita, mutta ne eivät tyydytä . . . Teillä on ollut kummallinen elämä alusta saakka, teidän on täytynyt tulla suoraan ulos siitä elämästä, jota vietitte nuorukaisena. Te olitte paljon yksiksenne, ei kukaan näyttänyt teitä ymmärtävän, toiset sanoivat teitä hulluksi, toiset narriksi. Noin

18-20 ikävuodella näkyy tulleen muutos elämäänne ja te löysitte mielestänne toisia, jotka olivat yhtä hulluja kuin tekin. Noin 20 vuoden iässä on tullut toinen muutos tilaanne, olette tuntenut itsenne onnellisemmaksi, mutta yhä te kaipaatte jotakin lisää . . . Te tulette luomaan oman tienne ja teillä on työtä tehtävänä omassa maassanne, oman kansanne keskuudessa . . .

Olin luonnollisesti hämilläni, kun mr. Peters tällä tavalla analysoi yleisölle henkilön, joka elävänä oli heidän edessään, eikä asia juuri parantunut siitä, että prinsessa Karadja vielä ruotsiksi lisäsi, että »herra Pekka Ervast on meilläkin Ruotsissa tunnettu teosofisena tutkijana ja esitelmöitsijänä, joka muuten viime vuosina on erikoisesti harrastanut ja tutkinut astraaliruumiin irrottamista fyysillisestä».

Läsnaolijat katselivat jo minua pitkään – sillä olihan illan tunnelma omiansa tekemään kaikenlaiset ihmeet uskottaviksi, – mutta onneksi mr. Peters selitti mediumistisen voimansa loppuneen, jonka tähden istunto päättyi ja yleinen teenjuonti alkoi.

Yksi ja toinen kävi minua puhuttelemassa, mutta iloiseksi tulini vasta, kun mr. Peters riensi luokseni.

– Ah, there you are . . . Kuulkaa nyt, minä haluan jutella kanssanne. Tahdon aina nähdä niiden ihmisten kädenviivoja, jotka minua jollain tavalla frappeeraavat. Tulkaa nyt, mennään tuonne vähän syrjään.

Ja sitten mr. Peters vielä uudestaan ryhtyi minulle »pouvaamaan». Hän ennusti minulle m.m. pitkää ikää ja paljon työtä – ja kovaa työtä; rahojen kanssa minulla olisi vaikeuksia: ansaitsisin paljon kirjoituksillani, mutta en osannut pitää kiinni rahoista. Kärsiä saisin paljon herkkyyteni takia ja joka taholta tulisi vastustusta osakseni; mutta lopulta veisin voiton. Lupasipa hän minulle lopuksi rikkauttakin.

Hän oli kerta kaikkiaan herttainen ja rakastettava ihminen, ja minäkin uskalsin kysyä häneltä, minkätähden hän tuli minulta »hakemaan voimaa».

– Tiesittekö jotakin minusta? Olitteko kuullut, että harrastin teosofiaa y.m. yliluonnollisia asioita?

– No, en kerrassaan mitään! Kuka teistä olisi minulle puhunut! Minun toinen silmänihän se teidät havaitsi. Loistitte siellä nurkassanne kuin valkoinen tulipatsas keskellä ympäröivää pimeyttä . . . Tottakai mediumin selvänäköisyys jotakin tietää!

– Ja näitte sitten teosofiainkin ympärilläni. Te ette pidä teosofiasta?

– En. Kuten sanoin teistä, minä rakastan tosiseikkoja, ja teosofit eivät todista oppejaan.

– Ettekö tunne mrs. Besantia?

– Kuka englantilainen ei häntä tuntisi? Olemme ylpeitä »our Annie»sta, mutta madame Blavatsky sai hänet sokaistuksi.

– Niinkö te ajattelette? Oliko H. P. B. teidän mielestänne humbugi?

– H. P. B. oli mediumi. Mutta hän ei tyytynyt olemaan mediumi. Hän tahtoi luoda uskonnon. Ja sitten hän keksi teosofisen liikkeen.

– Mikä näkökanta teillä on! Mutta mrs. Besant on väittänyt itse nähneensä ja tavanneensa H. P. B:n mestareita. Mitä siitä sanotte?

– En tiedä. Todistakoon mrs. Besant, todistakoon mr. Leadbeater, että ovat selvänäköisiä, sitten voidaan pohtia, missä määrin heidän n.s. selvänäköiset havaintonsa ovat uskottavia. Teosofit halveksivat spiritistejä ja varsinkin meitä mediuumeja, mutta meidän koko työmme on yliaistillisten asiain todistamista.

– Siinä olette oikeassa, ja väärin on minusta, jos teosofit eivät anna arvoa mediuumein työlle. Mutta se ei sittenkään koske teosofisia oppeja. Mitä te nyt sanoisitte, jos minäkin oman kokemukseni nojalla vakuutan uskovan mestarien olemassaoloon?

– Minä sanoisin, että heti näin teidän olevan hyvin salaperäisen ja kummallisen olennon . . . Niin, jos te uskotte mestareita olevan, kannattaa asiaa pohtia. Te voisitte pian saada minutkin uskomaan . . .

– Olen varma siitä, että jos personallisesti tuntisitte mrs. Besantin tai mr. Leadbeaterin, löytäisitte vielä paljon enemmän syytä uskoaksenne mestareihin.

Viihdyimme toistemme parissa, sillä mr. Peters ei missään suhteessa ollut ahdasmielinen tai itsepintainen. Hän jäi pitkäksi aikaa Tukholmaan, ja me olimme tilaisuudessa monta kertaa keskustelemaan. En usko olevani ilman ansiota hänen »kääntymisessään». Pari vuotta myöhemmin hän kirjoitti minulle liittyneensä Teosofiseen Seuraan.

Kun poistuin tuosta ensimmäisestä Peters-istunnosta, olin saanut yllin kyllin ajatuksen aihetta. Mediumistinen selvänäköisyys oli tullut minulle kumoamattomasti todistetuksi. Ei tarvinnut minun muistella muuta kuin niitä sanoja, mitä mediumi oli puhunut sormukseni johdosta: vieras ihminen, joka minut ensi kerran elämässään näki, tunsu minua sielullisesti niin tarkalleen, että hän esim. saattoi väittää minulla olleen lapsuudesta saakka yliaistillisia kokemuksia, että harrastin teosofiaa, että minua oli pidetty houkkiona, että 18-vuotiaana löysin samanmielisiä ystäviä, että 20-vuotiaana synnyin henkisesti uudestaan y.m. Mistä hän nämä tiedot sai?

Ja samalla pilkisti esiin hänen oma personallinen rajoituksena: hän ei tahtonut tietää teosofiasta, ja sentähden hän – tuntien minut totuutta etsiväksi sieluksi – ennusti, että hylkäisin teosofian, joka muka oli vain teoriaa. Ja ehkä hän huomasi minun temperamentissani suurempaa tieteellisyyttä kuin omassaan, koska päätteli, että olin arvostellut omat yliaistilliset kokemukseni harhanäöiksi ja mielikuvituksen tuotteeksi? Sillä sitä en ollut tehnyt!

Meillä oli monta kertaa kahdenkeskisiä istuntoja. Annoin hänen psykometrisoida kirjeitä, annoin hänen kertoa näkemyksiään. Ainakin kerran hän meni transiin – mikä hänen kertomansa mukaan oli harvinainen ilmiö, – ja silloin sain keskustella olennon kanssa, joka nimitti itseään mr. Petersin henkijohtajaksi ja jonka englanninkielen ääntäminen oli vallan toinen kuin mr. Petersin. Minulla on tarkka kielikorva, ja panin uteliaana merkille, että läpeensä konsekventti ääntäminen tuskin oli teeskenneltyä.

Opin paljon seurustelustani mr. Petersin kanssa. Paitsi että sain nauttia hänen iloa uhkuvasta, hyväntuulisesta personallisuudestaan, sain vastaisen varalle tehdä monenmoisia havaintoja mediumin psykologiasta. Nuo syksyiset päivät Tukholmassa ovat unohtumattomia. Välistä olimme yhdessä prinsessan luona – ja silloin keskusteltiin tavalla, joka varmaan olisi leimannut meidät hulluiksi tämän maailman viisaiden silmissä.

Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1922 Maaliskuu N:o 3, s. 70-80)